

בג"ץ 7407/11 - פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים ואח'

משפחה וירושה - נישואים וגירושין - גירושין

בג"ץ 7407/11 - פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים ואח'עליון
בג"ץ 7407/11
פלונית

נ ג ד

1. בית הדין הרבני הגדול בירושלים

2. בית הדין הרבני האזורי בנתניה

3. פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

[27.01.2013]

כבוד השופט י' דנציגר

כבוד השופט נ' הנדל

כבוד השופט א' שהם

עתירה למתן צו על-תנאי וצו ביניים

בשם העותרת:

בעצמה

בשם המשיבים 1-2:

עו"ד שמעון יעקבי (אין התייצבות)

בשם המשיב 3:

עו"ד ורדה חקלאי

תאריך הישיבה:

י"ח בטבת התשע"ג

פסק-דין

השופט י' דנציגר:

לפנינו עתירה למתן צו על תנאי שיוורה למשיבים ליתן טעם מדוע לא יבוטל פסק דינו של המשיב 2, בית הדין הרבני האזורי בנתניה (להלן: בית הדין האזורי) המורה לצדדים להתגרש, פוטר את הבעל ממזונות אישה ומדור וקובע חלוקה שווה ברכוש ובממון של בני הזוג. כן נתבקש על ידי העותרת צו ביניים. רקע עובדתי על פי פסק דינו של בית הדין האזורי

1. העותרת והמשיב 3 (להלן: המשיב) נישאו זה לזו כדת משה וישראל בשנת 1973, ולהם שלושה ילדים - שתי בנות בשנות ה-30 לחייהן ובן שהפך זה לא מכבר בגיר ושהיה מצוי במשמורת בלעדית של המשיב. משנת 1993 ואילך, על רקע סכסוכים בין בני הזוג, פתחו השניים בהליכים משפטיים הדדיים האחד כנגד השניה. מבלי להיכנס לפרטים שלא לצורך, יצוין כי בין השאר הגיש המשיב מספר תביעות גירושין כנגד העותרת, וכי העותרת התלוננה כנגד המשיב בגין אלימות שנקט כלפיה, מה שהביא להרחקתו מבית המגורים המשותף של בני הזוג. לאחר מספר שנים בהן גרו הצדדים בנפרד, בשנת 2006 שבה העותרת להתגורר עם המשיב בדירה שכורה במרכז הארץ, והצדדים חזרו לחיות כבני זוג ואף הסכימו על ביטולם של כל ההליכים המשפטיים שניהלו עד אותה עת. בתקופה זו אף צורפה העותרת לחשבון הבנק של המשיב, והמשיב רכש עבור בני הזוג רכב חדש.
2. אלא שבחלוף כשנתיים, ביום 3.8.2008, הגיש המשיב תביעת גירושין נוספת לבית הדין האזורי, היא התביעה מושא דיונו. במסגרת התביעה כרך המשיב את כל ענייני הרכוש, מזונות אישה, אחזקת קטין ומזונות קטין. אשר לתביעת הגירושין, טענת המשיב היתה כי העותרת "לא שיפרה את דרכיה" וכי ניסיונותיהם של בני הזוג לשקם את הקשר עלו בתוהו. בתוך כך טען המשיב כי יש לחייב את העותרת במתן גט בעילות של בגידה עם זרים; מרידה מיחסי אישות; העלמת כספים וגניבתם; ומאיסות ("האישה אינה נקיה"). פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי
3. בתחילה דחה בית הדין האזורי את טענות המשיב בדבר בגידה מצד העותרת ומרידתה מיחסי אישות, בקובעו שהטענות לא הוכחו. בית הדין ציין כי המשיב הודה במפורש שבשנתיים שבהם גרו בני הזוג בדירה השכורה הם קיימו יחסי אישות, אם כי הוא בדרך כלל נמנע מכך מאחר שהוא "נגעל" מן העותרת. אשר לטענת המאיסות, קבע בית הדין האזורי כי הוא התרשם "בבירור" ממאיסותו של הבעל ומכך שנקעה נפשו מחיי הנישואין. על כן קבע בית הדין האזורי כי יש לקבל את טענת הבעל בדבר מאיסות באמתלא מבוררת. במקביל דחה בית הדין את טענת העותרת בדבר רצונה לשלום בית, וקבע כי אין כל סיכוי לאיחוי הקרע שנוצר בין הצדדים, זאת לאחר כ-16 שנים של ניהול הליכים משפטיים הדדיים (להוציא את התקופה שבה ניסו בני הזוג לשקם את חיי הנישואין), וכאשר המשיב הגיש שלוש תביעות גירושין שונות במהלך השנים. כן התייחס בית הדין למערכת המשפחתית העכורה שנוצרה בעקבות הסכסוך הממושך בין הצדדים, ולהשפעתו של הסכסוך על ילדיהם של בני הזוג. עוד ציין בית הדין כי העותרת לא הגישה מצידה תביעה לשלום בית, וכי במהלך הדיונים הטיחה במשיב האשמות קשות. לדבריה, מדובר בבעל "אלים וחייתי" המסוגל לרצוח ולאנוס. בית הדין התקשה להאמין כי לבעל כזה מבקשת העותרת לחזור. חיזוק נוסף לכך שהסיכויים לשלום בית אפסו מצא בית הדין בכך שהניסיון שערכו הצדדים לשיקום היחסים - אותו ראה בית הדין כניסיון כן - כשל. כמו כן ציין בית הדין כי העותרת לא התנגדה לבקשה להורות על צו לפירוק שיתוף בהתייחס לביתם המשותף של הצדדים, והטעים כי העותרת אף ביקשה לכלול במסגרת הצו את הרכב של בני הזוג. לנוכח כל האמור מצא בית הדין כי אף העותרת מאסה בבעלה, בקובעו כי טענותיה בדבר רצונה בשיקום היחסים נועדו לזכותה ברווחים ממוניים וכלכליים בלבד, תוך עיגונו של המשיב. בהקשר זה הוסיף הדיין הרב א' ינאי (שכתב דברים משלו) כי:

"בדיונים שנערכו לפנינו התרשמנו עמוקות מעומק הסכסוך ומרמת הניכור והריחוק שקיימים בין בני הזוג. טענת שלום הבית של האשה אכן נראית כתלושה מן המציאות, היא מן השפה ולחוץ ונטענת כדי לצאת ידי חובה גרידא". בשולי הדברים התייחס בית הדין האזורי גם לעובדה שהעותרת חזרה מהסכמתה להיבדק בבדיקת פוליגרף (שהיא עצמה הציעה לעבור), עניין שעורר בקרב בית הדין חשד לעניין גרסתה בדבר טענת הבגידה שהעלה המשיב, כמו גם ביחס לשאר טענותיה.

לנוכח כל האמור לעיל המליץ בית הדין האזורי לצדדים להתגרש מיידית, בציינו כי קרוב הדבר לחיוב. כמו כן קבע בית הדין האזורי כי בנסיבות העניין פטור המשיב ממזונות אשתו ומתשלום מדורה. למסקנה זו הגיע בית הדין לאחר ניתוח הלכתי מפורט, בסופו קבע כי כאשר הוכחה טענת מאיס עלי באמתלא מבוררת אין לחייב את הבעל בתשלום מזונות, זאת על אף שאין הדין מאפשר לבעל לגרשה בעל כורחה (זאת בשל חרם דרבנו גרשום). בית הדין הוסיף והבהיר כי על מנת להבטיח ששלילת מזונות לא תהווה כפיית גט, נדרש לבחון כל מקרה על פי נסיבותיו. בתוך כך יש להידרש, בין היתר, לשאלה האם האישה מחוסרת אמצעי קיום אם לאו. במקרה הנוכחי קבע בית הדין כי האישה אינה "כפויה לגט מחמת חרפת רעב" - זאת כאשר חלקה ברכוש המשותף עומד על סך של מאות אלפי שקלים (יוזכר כי בית הדין הרבני קנה סמכות שיפוט ייחודית לדון גם בענייני הרכוש מכוח כריכה). לבסוף קבע בית הדין האזורי כי הרכוש של הצדדים - להוציא דירת המגורים המשותפת והרכב של בני הזוג, שלגביהם כבר הוצא צו פירוק שיתוף - יחולק לפי הצעת הבעל שווה בשווה. בית הדין הוסיף כי באם יתעוררו מחלוקות בין הצדדים בנושא חלוקת הרכוש, ימונה אקטואר.

פסק דינו של בית הדין הרבני הגדול

4. ערעור שהגישה העותרת על פסק הדין לבית הדין הרבני הגדול - נדחה. בית הדין דחה את עמדתה של העותרת לפיה טענת המאיסות שהעלה המשיב לא הוכחה בראיות, בציינו כי הטענה התקבלה על יסוד התרשמות ישירה של בית הדין האזורי מהצדדים, על רקע היכרות ממושכת עימם. באשר לפטור שניתן למשיב מתשלום מזונות האישה, קבע בית הדין הגדול כך: "לא ברור לנו האם טענת מאיסות שנמצאה מבוררת, מהווה עילה בפני עצמה להפסד מזונות האישה. או שמא הפסד מזונות מותנה בהפקדת גיטה וכתובתה כפי שכתב הישועות יעקב". בהתאם לכך, נתבקשה התייחסותו של בית הדין האזורי, אשר לאחר תיקבע עמדת בית הדין הגדול בנדון. בהתאם לכך הבהיר בית הדין האזורי את פסק דינו בהקשר האמור, בציינו כי: "קבענו בפסק דינו כי ללא ספק מדובר כאן בטענת מאיסות באמתלא מבוררת, אם לא למעלה מכך. הישועות יעקב'... כתב במפורש כי נדרש לכל הפחות השלשת כתובה". בית הדין האזורי הוסיף והבהיר כי נושא הרכוש מצוי בסמכותו, וכי למשיב זכויות ממוניות רבות ממקום עבודתו, כך שהכתובה תקוזז בקבלת אותן זכויות. בתוך כך הטעים בית הדין האזורי כי מאחר שעל הזכויות הנ"ל הוטלו עיקולים, הרי ש"יש לראות בעובדה זו כמצב של השלשת כתובה".

5. העותרת לא אמרה נואש, ופנתה בשנית לבית הדין הגדול בבקשה להורות על קיום דיון נוסף בטרם ייקבע כי היא מאוסה על המשיב. העותרת טענה כי לא ייתכן שקביעת המאוסות ניתנה על רקע "היכרות ממושכת" של בית הדין האזורי עם הצדדים כפי שציין בית הדין הגדול בפסק דינו, שעה שנערכו לפני בית הדין האזורי שני דיונים בלבד. בית הדין הגדול דחה את הבקשה, בציינו כי בהתחשב בכך שקבלת טענת מאוסות נסמכת על קביעה עובדתית, ושעה שבית הדין האזורי השתכנע מעל לכל ספק כי האישה מאוסה על הבעל, אין עוד מקום לדקדק כמה דיונים נערכו עד שהגיע בית הדין למסקנתו האמורה.

תמצית נימוקי העתירה

6. לטענת העותרת - המייצגת את עצמה בהליך דנן - שגה בית הדין בקבלת טענת המאוסות. תחילה נטען כי בית הדין לא ייחס את המשקל הראוי להתנהגותו של המשיב במהלך הדיונים, כאשר הלה טען, למשל, כי העותרת בגדה בו מבלי שהדבר הוכח. העותרת סבורה כי עובדה זו מלמדת שהבעל גמר אומר להשליכה "ככלי שאין חפץ בו". כמו כן נטען כי טענת המרידה לא הוכחה על ידיו, כאשר המשיב טען שהעותרת אינה מוכנה לקיים עימו יחסי מין אך הודה כי היה זה הוא שלא רצה לקיים עימה יחסים, מאחר שהוא "נגעל" ממנה, ואף הודה לבסוף כי אמנם קיים עימה יחסי אישות. עוד טוענת העותרת כי טעה בית הדין האזורי בקובעו כי טענת המאוסות ברורה, כאשר בפועל הטענה לא הוכחה בראיות. כמו כן טוענת העותרת כי אין לומר שהמאוסות היא הדדית כפי שקבע, בטעות, בית הדין האזורי. באשר לסיכוי להשכנת שלום בית בין הצדדים נטען כי העותרת לא הגישה תביעה לשלום בית "מחמת חוסר ידע", וכי את האשם בכך יש לתלות בבא כוחה (דאז).

לבסוף, באשר לחלוקת הרכוש נטען כי שגה בית הדין כאשר לא הורה על מינוי אקטואר מלכתחילה. עוד טוענת העותרת כי פער ההשתכרות הממשי בין בני הזוג מצדיק להורות על איזון משאבים בלתי שווה בהתאם לאמור בסעיף 8(2) לחוק יחסי ממון, התשל"ג-1973 (להלן: חוק יחסי ממון). בהקשר זה מציינת העותרת כי למשיב זכויות רבות במקום עבודתו, ובכלל זה נהנה הוא ממשכורות עתק ומהטבות נוספות. לעומתו, העותרת, כך לטענתה, נטולת כל יכולת השתכרות לאחר שהקדישה את כל חייה למשפחתה ולקידומו של המשיב, על מנת שזה יעשה חייל ויצבור זכויות לרבות "נכסי קריירה".

תגובת המשיב

7. לטענת המשיב - באמצעות באת כוחו, עו"ד ורדה חקלאי - דינה של העתירה להידחות על הסף. לעמדתו, העותרת מעלימה מבית משפט זה עובדות מהותיות ואף מציגה לפניו מצג שווא בדבר חיי נישואין מתוקנים שעה שברי כי לא כך הוא. לגופו של עניין נטען כי קביעתו של בית הדין האזורי לפיה טענת העותרת בדבר רצונה בשלום בית הינה טענה מעושה, בוססה כדין. המשיב מטעים כי התנהלות העותרת מלמדת כי אין היא מעוניינת בשלום בית: היא לא הגישה תביעה לשלום בית; כאשר הורה בית הדין על פירוק השיתוף בדירה היא לא ערערה על כך (והלינה רק על אופן החלוקה); היא תיארה את המשיב כאיש אלים מסוגל לאנוס ולרצוח, ועוד.

- באשר לזכאות העותרת למזונות, טוען המשיב כי מאחר שהעותרת נמנעה מלהגיש תביעה למזונות כנדרש, רואים אותה כמי שוויתרה עליהם. בפועל, כך המשיב, הגישה העותרת תביעת מזונות לערכאה אזרחית תוך אי כיבוד הערכאות. לגופו של עניין נטען כי אין לחייב את המשיב במזונות העותרת לנוכח כישוריה בשוק ההון (אותם רכשה במהלך שנות הנישואין כאשר עסקה בהשקעות של כספים המשותף של בני הזוג) ובהתחשב בכספים המצויים ברשותה. לבסוף נטען כי כאשר חייב בית הדין את האישה במתן גט - נשללו מאליהם מזונותיה.
- באשר לחלוקת הרכוש, טוען המשיב כי בשונה מהמצג שמציגה העותרת לפיה היא נותרה חסרת כל - בפועל ברשותה 2,200,000 ש"ח מפירוק השיתוף בבית המגורים ומכספים שלטענת המשיב היא העלימה מחשבונות הבנק של בני הזוג. המשיב מוסיף וטוען כי נוסף על הכספים הנ"ל ברשות העותרת נמצא גם רכבם המשותף של הצדדים השווה כ-120,000 ש"ח. כמו כן מדגיש המשיב כי הוא בן 64 ומצוי אפוא בסוף דרכו המקצועית. לעומתו, כך המשיב, לעותרת כישורים בשוק ההון ואין לזלזל ביכולתה להפיק רווחים מהכסף המצוי ברשותה. לבסוף נטען כי יש להתחשב בכך שהמשיב מגדל מזה שבע שנים בכוחות עצמו את בנם של הצדדים, על כל הכרוך בכך. ההליכים לפני בית משפט זה
8. ביום 11.10.2011 הורה בית משפט זה (המשנה לנשיאה א' ריבלין) על קיום דיון בעתירה בהרכב שלושה. במסגרת אותה החלטה צוין - זאת בהתייחס לצו הביניים שהתבקש על ידי העותרת - כי עד להחלטה אחרת לא תיעשה פעולות בלתי הדירות בעניינם של הצדדים.
9. עוד יצוין כי ביום 23.4.2012 הגיש המשיב בקשה לסילוק העתירה על הסף - אגב הליכים בדבר בקשתה של העותרת שלא לשלם אגרה - בשים לב להימנעותה של האחרונה מקיום החלטתו של בית משפט זה מיום 23.10.2011 המורה לה להמציא תצהיר משלים מטעמה הכולל תיעוד בכל הנוגע למצבה הכלכלי; עקב אי תשלום אגרת בית משפט; ומחוסר מעש. בהמשך, ביום 7.6.2012, הגיש המשיב בקשה נוספת למחיקת ההליך מחמת חוסר מעש. בהחלטת הרשמת ד' כהן-לקח מיום 7.6.2012 ניתנה לעותרת ארכה לתשלום האגרה. העותרת שילמה את האגרה כנדרש והתיק נותר תלוי ועומד. דיון והכרעה
10. לאחר שעיינתי בעתירה ולאחר ששמענו בקשב רב את טיעוני הצדדים בדיון שנערך לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות, וכך אציע לחבריי לעשות.

הלכה היא כי בית משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על פסיקות בתי הדין הרבניים וכי התערבות בהכרעותיהם תיעשה במקרים חריגים. התערבות זו מוגבלת לסמכותו של בית המשפט הגבוה לצדק לפסוק צווים מכוח סעיפים 15(ג) ו-15(ד) (4) לחוק יסוד: השפיטה ומכוח הפסיקה, למקרים של חריגה מסמכות; פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי; סטייה מהוראות חוק המכוונות לבית הדין הדתי ובמקרים חריגים אחרים בהם נדרש סעד מן הצדק [ראו, למשל: בג"ץ 2385/09 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב (8.7.2009), פסקה 8 לפסק הדין]. אינני סבור כי המקרה הנוכחי נכנס לגדרם של אותם מקרים חריגים, זאת בפרט בשים לב לכך שעניינה של העותרת נשמע בשתי ערכאות שיפוטיות אגב מיצוי זכות הערעור המוקנית לה בדין [ראו: בג"ץ 10034/08 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בחיפה (8.12.2008), פסקה 7 לפסק הדין].

11. על פי דיני המשפחה בישראל, ענייני נישואין וגירושין של יהודים נדונים בבתי הדין הרבניים על פי דין תורה (ראו: סעיף 2 לחוק שיפוט בתי דין רבניים, התשי"ג-1953 (להלן: חוק שיפוט בתי דין רבניים)). במקרה דנן אף נכרכו לתביעת הגירושין שהגיש המשיב ענייני מזונות אישה ורכוש, כך שבית הדין רכש בעניינים אלו סמכות שיפוט ייחודית על פי סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים. בנסיבות דידן קבע בית הדין האזורי (וקביעותו אומצו על ידי בית הדין הגדול) כי יש לקבל חלקית את תביעת הגירושין שהגיש המשיב, מחמת שמקובלת עליו טענתו בדבר מאיסות באמתלא מבוררת. יובהר כי בית הדין האזורי לא חייב את העותרת במתן גט אלא המליץ לצדדים להתגרש מיידית, בציינו כי קרוב הדבר לחיוב [על ההבחנה בין כפיה, חיוב וקביעה כי על בני הזוג להתגרש, ראו: בג"ץ 1371/96 רפאלי נ' רפאלי, פ"ד נא(1) 198, 207-208 (1997) (להלן: עניין רפאלי)]. בתוך כך הטעים בית הדין האזורי כי מוטב שהצדדים יתגרשו "ויפה שעה אחת קודם", כאשר ניכר בבירור כי הקרע שנפער במערכת היחסים בין בני הזוג הוא לא בר איחוי. בית הדין עמד על כך שתביעת העותרת לשלום בית נחזית כמנותקת מהמציאות, וכי אין היא נראית כנה: "מן השפה ולחוץ", כלשונו. בהקשר זה הבהיר בית הדין האזורי כי להתרשמותו קיימת מאיסות הדדית בין בני הזוג. למקרא טיעוני העתירה ובשים לב להשתלשלות העובדות בפרשה, דומני כי מסקנה זו של בית הדין הינה מסתברת. בני הזוג מסוכסכים קשות מזה כשני עשורים. הניסיון האחרון שעשו לשיקום היחסים - כשל. בנסיבות אלה תמהני; מה יועיל למי מהם בשלב זה לדבוק בחיי הנישואין בכל מחיר? [ראו והשוו: ע"א 571/69 כהנא נ' כהנא, פ"ד כד(2) 549, 556 (1970) (להלן: עניין כהנא); בג"ץ 2232/03 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי, תל-אביב-יפו, פ"ד סא(3) 496, 531 (2006)]. נראה אפוא שאין לחמוק מן המסקנה כי חיי הנישואין של בני הזוג שלפנינו עלו על שרטון, והם הגיעו לקיצם. מבחינה משפטית, אין מקום להתערב בקביעתו של בית הדין האזורי לפיה זהו אמנם המצב. כפי שהבהיר בית הדין הגדול, קבלת טענת מאיסות מבוססת על קביעות עובדתיות, שבמקרה הרגיל אין להתערב בהן. הוא הדין ביחס לדחיית טענתה של העותרת בדבר רצונה בשלום בית. מאחר שקביעת התשתית העובדתית הנחוצה לשם קבלת תביעת גירושין מצויה בסמכותו של בית הדין הרבני [ראו: בג"ץ 3332/09 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (7.2.2010), פסקה 3 לפסק הדין (להלן: בג"ץ 3332/09)], איני רואה מקום להרהר אחר הדברים. בנקודה זו יובהר כי העותרת כלל אינה טוענת שבית הדין חרג מסמכותו או כי פסיקתו מנוגדת לדין תורה. למעשה, היא מלינה כנגד אופן יישום הדין בעניינה. כידוע, הדבר אינו מקים עילת התערבות בפסק הדין של בית הדין הרבני. בהקשר זה נפסק כי ככלל "אין אנו נוטלים לעצמנו את הכוח לקבוע כי בית הדין הרבני טעה בהפעלת המשפט העברי שעל פיו הוא דן" [ראו: בג"ץ 1000/92 בבלי נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד מח(2) 221, 231 (1994)]. באשר לנושא הדיון הנוכחי, בית משפט זה כבר ציין בעבר כי הכרעה בטענת "מאיס עלי" - "המייסדת עצמה בתוככי המשפט העברי" - נעשית בהתאם לפירוש של המשפט העברי, המסור על דרך העיקרון לבית הדין הרבני (ראו: עניין רפאלי, בעמ' 205).

זאת ועוד, יש לשוב ולהזכיר כי הכרה (או אי הכרה) בקיומה של עילת גירושין מצויה בלב סמכותו העניינית של בית הדין הרבני, ומשכך נתונה היא לשיקול דעתו על פי הדין העברי המצוי בתחום מומחיותו (ראו: בג"ץ 3332/09, פסקה 4 לפסק הדין). לנוכח האמור, דינן של טענותיה של העותרת ככל שהן מופנות כנגד קבלת טענת המשיב בדבר קיומה של עילת גירושין, להידחות.

כמו כן, לא מצאתי כי טענות העותרת בדבר שלילת זכותה למזונות וחלוקת הרכוש הנותר לחלוקה מצדיקות התערבות של בית משפט זה בפסק הדין הרבני, זאת בשום לב לעילות ההתערבות המצומצמות כמפורט לעיל.

12. לא אסתפק בכך, ואצין - בבחינת למעלה מן הצורך - כי על פניו נדמה שאף לגופו של עניין לא נפלה שגגה ביטול הדין על ידי בית הדין האזורי על נסיבות המקרה. אשר לשאלת הגט - טענת מאיסות באמתלא מבוררת היא עילת גירושין כללית מקובלת, כאשר בחינת התשתית להוכחתה מסורה, כאמור, לבתי הדין הרבניים [לענין זה ראו והשוו לנסיבותיו של עניין רפאלי. לדיון ראו: זרח ורהפטיג "כפיית גט להלכה ולמעשה" שנתון המשפט העברי ג-ד 153, 193-194 (התשל"ו-התשל"ז); בנציון שרשבסקי דיני משפחה 209 (מהדורה רביעית מורחבת, 1993) (להלן: שרשבסקי)]. בית הדין התרשם כאמור מכנות טענותיו של המשיב שטען כי נקעה נפשו מקשר הנישואין, ודחה את טענות העותרת כי ברצונה לשקם את מערכת היחסים, בציינו כי נראה שהצדדים מאסו זה בזו. בנסיבות העניין קביעותיו של בית הדין נראות מבוססות ומנומקות (וכאמור לעיל - אף מסתברות).

אשר לשאלת הפטור ממזונות - כפי שציין השופט א' רובינשטיין בעניין אחר, עסקינן ב"סוגיה הלכתית מורכבת ביותר, שביסודה - בין היתר - השאלה כיצד לפרש את תקנת רבנו גרשום מאור הגולה (תקנה שהיא חרם) האוסרת לגרש אשה בעל כרחא ושלא מדעתה" [ראו: בע"מ 2948/07 פלונית נ' פלוני (18.4.2007), פסקה י לפסק הדין (להלן: בע"מ 2948/07); שרשבסקי, בעמ' 331-332]. שאלה פרשנית זו מתעוררת לנוכח החשש שמא הסרת החיוב במזונות, מקום שבו קבלת טענת "מאיס עלי" באמתלא מבוררת אינה מספקת לשם חיוב בגירושין, תכפה על האישה מתן גט בניגוד לרצונה.

ואולם, חרף הקושי המדובר, הדין העברי מאפשר במקרים מסוימים לפטור בעל מחובת תשלום מזונות תוך מתן אפשרות להשליש גט וכתובה, דהיינו: להפקידם בקופת בית הדין (ראו, למשל: עניין כהנא, בעמ' 555). עמד על כך השופט רובינשטיין:

"הלכה למעשה נהגו פוסקי ההלכה לאפשר לבעל במקרים חריגים, על-פי נסיבות שלפניהם בהקשר הספציפי (עיכוב כזה או אחר מצד האשה) להשליש גט וכתובה תוך שסרה חובת המזונות" (ראו: בע"מ 2948/07, פסקה י לפסק הדין).

בעמ"ש (מחוזי ת"א) 41/96 כבירי נ' כבירי (8.5.1997) ציין השופט פורת כי:

"כשבעל טוען שאשתו 'מאוסה עליו' ויש לו טעם מבורר המתקבל על דעת בית הדין, למרות שאין בטענה זו יסוד מספיק לחיוב בגירושין בעל כרחיה של האשה, יתיר בית הדין השלש גט וכתובה וימנע מזונות מן האשה במקרה של סירובה של האשה להתגרש וזאת, כדי להאיץ את מימוש הגירושין" [שם, בפסקה 17א לפסק הדין. עמדה זו צוטטה בהסכמה על ידי השופט ס' ג'ובראן בג"ץ 1791/07 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (3.7.2007)]. במקרה דנן, לאחר שנתן דעתו למכלול השיקולים הצריכים לעניין, קבע בית הדין האזורי כי המקרה שלפנינו נמנה על אותם המקרים בהם קיימת אפשרות לפטור את הבעל מחובת תשלום מזונות, ובלבד שהמשיב ישליש את הכתובה (בהקשר זה יוער כי בית הדין האזורי הבהיר במענה לשאלת בית הדין הגדול כי כאן למעשה כבר הושלשה הכתובה). בית הדין האזורי קבע את אשר קבע על יסוד דיון הלכתי מנומק ומפורט, ובית הדין הגדול לא ראה לשנות ממסקנותיו. בנסיבות אלה אני מוצא עילה להתערבותו של בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק בהכרעות בתי הדין הרבניים.

13. לבסוף, אשר לחלוקת הרכוש; בית הדין האזורי הורה על חלוקה שווה של הרכוש שצברו הצדדים במהלך חייו הנישואין, כאשר חלקו הארי של נכסי בני הזוג - שהינו בית המגורים המשותף - כבר חולק. העותרת סבורה כי לנוכח פערי ההשתכרות בין הצדדים ו"נכסי קריירה" שצבר המשיב בין השאר, כך לטענתה, בזכותה, היה על בית הדין להורות על חלוקה בלתי שווה של הרכוש מכוח סעיף 8(2) לחוק יחסי ממון. דין הטענה להידחות. כפי שכבר צויין בפסק הדין, בני הזוג דנן נישאו בשנת 1973. לפיכך, לחוק יחסי ממון - החל על בני זוג שנישאו ביום 1.1.1974 ואילך (ראו: סעיף 19 לחוק) - ממילא אין תחולה עליהם. ואולם, עקרונית אין בכך כדי לסתום את הגולל על טענותיה של העותרת במישור זה שהרי על בני הזוג חלה הלכת השיתוף המשתרעת, כידוע, גם על "נכסי קריירה", דהיינו: על כושר השתכרות מוגבר של מי מבני הזוג [ראו: בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית, פ"ד סב(3) 66 (2007); בג"ץ 4178/04 פלוני נ' בית הדין הרבני לערעורים (13.12.2006) (להלן: בג"ץ 4178/04)]. דומה כי כבר אין צורך להבהיר שבתי הדין הרבניים כפופים להלכת השיתוף (ראו: עניין בבלי). ואולם, גם אם נלך כברת דרך לטובתה של העותרת ו"נתקן" את טענה המשפטית (בשים לב לכך שהיא אינה מיוצגת בהליך שלפנינו), מן החומר הקיים בתיק עולה כי בבית הדין האזורי לא נתבררו שאלות עובדתיות המחייבות הכרעה בטרם ניתן להורות על הכללת "נכסי קריירה" במצבת נכסי בני הזוג (השוו: בג"ץ 4178/04, בפסקה 12 לפסק הדין). ככל שניתן להתרשם, נראה כי הטענות במישור זה לא נטענו. יצוין כי בנקודה זו נסמך אני על פרוטוקולי הדיון בבתי הדין הרבניים וכן על טענות הצדדים כפי שתוארו על ידי בתי הדין עצמם, שכן העותרת לא צירפה לעתירתה את כתבי הטענות הרלבנטיים. כן יובהר, ולו לטובת שלמות התמונה, כי אל מול טענות העותרת בדבר מצבה הכלכלי ניצבות טענות המשיב הן לעניין כיסוריה של העותרת והן ביחס ליכולת ההשתכרות המוגבלת שלו בהיותו קרוב לגיל פרישה, כך שמבחינה עובדתית הצדדים חלוקים בשאלה האמורה [השוו: בג"ץ 2533/11 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (26.10.2011), פסקה יד לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין]. עוד יצוין כי במהלך הדיון לפנינו הבהירה באת כוח המשיב כי מרשה צפוי לצאת לפנסיה בעוד כשנה, ואז תוכל העותרת ליהנות ממחצית מזכויות הפנסיה והפרישה שצבר. כללו של דבר, בנסיבות הנתונות אין לומר כי החלטת בית הדין האזורי בנושא הרכוש איננה סבירה, וממילא ברור כי אין היא מצדיקה התערבותו של בית משפט זה מכוח עילות ההתערבות המוכרות שפורטו לעיל.

לסיים, אוסיף כי לא מצאתי טעם בטענת העותרת בדבר הצורך במינוי אקטואר מלכתחילה לנוכח ריבוי המחלוקות בין בני הזוג, שעה שפתוחה לפניה הדרך לדרוש את מינויו על פי לשונו המפורשת של פסק דינו של בית הדין האזורי.

14. סיכומי של דבר: באם תישמע דעתי, נורה אפוא על דחיית העתירה. סבורני כי בנסיבות העניין הרגישות מחייבת כי לא נורה על צו להוצאות.

ש ו פ ט

השופט נ' הנדל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט א' שהם:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, ט"ז בשבט תשע"ג (27.1.2013).